

Studiu cu privire la “Statutul Social al Studentului din Romania 2010”

Introducere

În contextul în care educația este o prioritate națională și principalul pilon al unei societăți bazate pe cunoaștere, serviciile suport acordate atât de către stat, cât și de către instituțiile de învățământ superior sunt esențiale.

Mai mult de atât, miniștrii educației din cele 46 de state ce implementează Procesul Bologna, reuniți în cadrul Conferinței de la Leuven/Louvain-la-Nouve afirmă: "Recunoaștem ca învățământul superior are un rol principal dacă ne dorim să preîntâmpinăm cu succes toate provocările și să promovăm dezvoltarea socială și culturală a societăților noastre. În acest context, considerăm că investiția publică în învățământul superior este cea mai importantă prioritate". În cadrul aceluiași document, miniștrii definesc faptul că accesul în învățământul superior **implică îmbunătățirea mediului de studiu, eliminarea tuturor barierelor și crearea condițiilor economice potrivite pentru ca studenții să aibe posibilitatea de a beneficia de oportunitățile de studiu la toate nivelurile.**

În anul 2009, în urma conferinței globale UNESCO ce a avut loc la București, participanții au adoptat "Bucharest Message to the 2009 World Conference on Higher Education", un document ce stabilește obiective și principii pe care sistemele de educație din Europa urmează să le dezvolte. Astfel, România, prin reprezentanții săi, și-a asumat că: "masa studenților trebuie să reflecte diversitatea populației. Accesul la învățământul superior trebuie să se realizeze prin oferirea posibilităților de participare a studenților din grupurile slab reprezentate și prin oferirea condițiilor adecvate pentru ca ei să își completeze studiile. Acest lucru implică îmbunătățirea condițiilor de studiu, eliminarea barierelor și crearea condițiilor economice adecvate pentru ca studenții să poată beneficia de oportunitățile de studiu la toate nivelurile. Eforturile de a avea un sistem echitabil de învățământ superior trebuie completate de acțiuni și pentru alte laturi ale sistemului educațional."

În România, Legea Învățământului aflată încă în vigoare stipulează: "Art. 5. - (1) Cetățenii României au drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ, indiferent de condiția socială și materială, de sex, rasă, naționalitate, apartenență politică sau religioasă."

Pe de altă parte însă, datele colectate și studiile efectuate cu privire la echitatea și acces sunt alarmante. Studiul efectuat de către Banca Mondială împreună cu Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului în 2008 ne arată că unul dintre motivele pentru care România se situează în continuare în urma altor țări UE din punct de vedere al ratelor de participare este numărul mic de studenți proveniți din familiile cu venit redus și din mediul rural. Probabilitatea este mult mai mare ca elevii din mediile urbane și păturile mai înstărite ale populației României să urmeze studii universitare. Aproape jumătate din populația din grupa de vârstă 24-29 din chintila cu venitul cel mai ridicat (43%) a absolvit o formă de învățământ superior, față de 2% și 5% din cele două chintile cu cel mai mic. În mod asemănător, aproximativ 27% din populația urbană din grupa de vârstă 25-29 ani are studii superioare, față de doar 4% din populația rurală de aceeași vârstă.

Costurile învățământului superior reprezintă un factor important în decizia unui individ de a urma sau nu un ciclu de studii. Astfel, datele evidențiate sunt rezultate slabe ca urmare a lipsei politicilor de acces în învățământul superior din România.

Prezentul document dorește să ofere un status cu privire la serviciile suport pentru studenți, status susținut de exemple pe care reprezentarii studenților le consideră de bună sau proastă practică în universitățile din România.

Totodată, taxele de studiu plătite de către studenți nu fac obiectul prezentului studiu, fiind un subiect pe care îl vom trata într-o analiză ulterioară. Cu toate acestea, putem afirma faptul că, în rândul studenților, există un nivel ridicat de confuzie cu privire la ce reprezintă taxele de studiu. Sunt ele un simplu punct de intersecție între cerere și ofertă? Reprezintă costul real al educației unui student? Sau relevă calitatea educației? Sau transformă educația într-o afacere în care se urmărește mai mult maximizarea profitului și a veniturilor universităților?

În acest moment în România, taxele diferă uneori semnificativ de la un domeniu de studiu la altul, dar și de la o universitate la alta sau zona geografică. Mai mult, din perspectiva studenților, există situații în care taxele de studiu plătite de studenții nebugetați nu se regăsesc în calitatea serviciilor educaționale livrate către aceștia. Mai trebuie specificat și faptul că în acest moment în România, aproximativ 70% din numărul participanților la învățământul superior plătesc taxe de studiu fie în cadrul universităților particulare, fie la forma “cu taxă” în cadrul universităților de stat.

Elementele care sunt analizate în cadrul acestui document sunt: taxele ‘ascunse’ ale educației, suportul financiar acordat studenților, serviciile de cămine-cantine, alte facilități și suportul academic.

Din această perspectivă, insistăm să tragem un semnal de alarmă: serviciile de suport pentru studenți sunt vitale în susținerea dezvoltării societății românești.

Echitate și Acces

Echitatea în învățământul superior presupune că acel corp al studenților care intră, participă și încheie studiile trebuie să reflecte diversitatea populației. Când vorbim de studenți proveniți din mediul rural, studenți cu probleme medicale, cu probleme financiare, de diverse etnii, religii, orientări sexuale, sistemul educațional trebuie să fie imparțial și corect față de ei, mai ales în ceea ce privește alocarea resurselor, evitându-se discriminarea acestora.

-> Bariere financiare

ANOSR consideră că educația este un drept fundamental al tuturor indivizilor. Astfel, în contextul în care studenții provin din medii social - economice diferite, pentru ca toți să aibă posibilitatea reală de a parcurge un program de studiu, este nevoie ca barierele economice să fie înlăturate. Datorită inechității sistemului educațional, apar o serie de probleme care afectează atât accesul cât și buna parcurgere a studiilor. Astfel, în urma datelor analizate a situației observate, din perspectiva organizațiilor studentești evidențiem următoarele probleme:

- bariere financiare care duc la decizia indivizilor de a nu mai urma o facultate - taxe ridicate, costuri legate de cazare, masă, transport, materiale de studiu etc.
- finanțarea de la buget nu este suficientă pentru a înlătura toate barierele financiare și a acoperi toate costurile pentru cazare, masă, materiale de studiu etc.
- trendul universităților românești care își măresc veniturile proprii prin taxele provenite de la studenți este într-o continuă creștere
- studenții care provin dintr-un mediu socio-economic sărac, au mai puține șanse de reușită în învățământul superior deoarece au mai puțin timp pentru învățat în contextul în care de multe ori sunt nevoiți să muncească pentru a se întreține, bursele și subvențiile neacoperind costurile reale de întreținere pe perioada studiilor
- studenții care provin din mediul rural sau din regiuni mai puțin dezvoltate economic, adesea au parte de un învățământ liceal de o calitate mai slabă, lucru ce afectează major accesul lor la învățământul superior. Totodată, când aceștia se mută la oraș se confruntă cu cheltuieli ridicate.
- existența 'taxelor ascunse' pe care studentul trebuie să le plătească
- valoarea mică și modul de acordare al bursei de studiu, sociale etc.

Taxele 'ascunse' ale educației

Am numit taxe 'ascunse' acele taxe, diferite de taxa de studiu, pe care un student le plătește indiferent dacă este subvenționat de stat sau nu, pe tot parcursul traseului educațional. Acestea sunt fie obligatorii pentru toți studenții, fie apar într-o situație anume.

În acest moment în România nu există un mecanism la nivel național care să blocheze apariția acestor taxe.

Din perspectiva studenților, aceste taxe sunt inutile deoarece costurile administrative ar trebui să fie incluse fie în subvenția de stat, fie în taxa de studiu. La nivel practic, de multe ori aceste taxe nu reprezintă costurile reale pentru care sunt solicitate, generând astfel venituri suplimentare pentru universități. Toate aceste taxe 'ascunse' constituie bariere financiare pentru studenți, dar și

limitarea accesului acestora la anumite servicii academice sau posibilități de dezvoltare personală și profesională.

Exemple:

Taxa de 'înmatriculare' se înregistrează la multe universități. Astfel, în afară de taxele de înscriere la facultate, studenții trebuie să plătească diferite sume pentru a obține statutul oficial de 'student al universității'. Taxa este descrisă ca "înregistrarea pentru prima dată într-un registru matricol, a unui student", conform documentelor interne ale Universității Tehnice Cluj - Napoca.

Taxa de înmatriculare are valori precum:

- Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava – 50/150 lei în funcție de facultate din cadrul universității
- Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport din București - 20 euro. De asemenea, se percepe taxa de 400 euro în cazul reluării studiilor după o exmatriculare din culpă disciplinară și 200 euro în cazul reluării studiilor după o exmatriculare pentru neîncheierea situației școlare.
- Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu-Mureș: 100 lei
- Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca: 50 lei
- Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași :40 lei;

Diplomele sunt acte oficiale care atestă parcurgerea unui plan de studiu și obținerea unei calificări. Din perspectiva ANOSR, diplomele trebuie eliberate în mod gratuit. Cu toate acestea, există universități care percep taxe pentru studenți în momentul în care aceștia merg să le ridice de la secretariate, astfel:

- Școala Națională de Studii Politice și Administrative - 80 lei (diploma/adeverința și foaia matricolă/suplimentul la diplomă)
- Academia de Studii Economice 50 lei
- Universitatea din Petroșani - 50 lei,
- Universitatea Politehnică București 15 lei

Conform O.M. nr. 5.289 din 9 septembrie 2008, suplimentul la diplomă (document însoțitor al diplomei de licență sau master) se eliberează gratuit de către instituțiile de învățământ superior. În cazul Universității de Medicină și Farmacie Cluj Napoca acesta costă 150 lei.

Tot taxate sunt documentele care atestă statutul de student (a de verințele) de către Universitatea de Nord Baia Mare sau Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu.

Accesul la bibliotecă ar trebui să fie gratis pentru toți studenții oferindu-le oportunitatea de a-și aprofunda cunoștințele, de a studia și de a cerceta.

Totuși, pentru a avea acces la bibliotecă, studenții trebuie să plătească. Mai mult, există universități în care studenții sunt obligați să achite taxa de bibliotecă pentru a intra în anul universitar (50 lei - Universitatea de Medicină și Farmacie Iași). Taxele de bibliotecă ajung în unele universități la sume mari:

- Universitatea de Vest Timișoara - 30 lei în anul I și câte 3 lei la începutul fiecărui an de studiu;
- Universitatea de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu" Cluj Napoca - 25 lei, plus 20 lei actualizarea la începutul fiecărui an universitar

- Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu - 15 lei, plus 10 lei actualizarea la început de an universitar (opțional)
  - Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară – 12 lei
- Universități care mai percep taxe de bibliotecă sunt: Universitatea din București, Universitatea Politehnică Timișoara, Universitatea Lucian Blaga Sibiu, Universitatea 1 Decembrie 1918 Alba Iulia, Universitatea Dunarea de Jos Galați, Universitatea Babes Bolyai Cluj - Napoca, Universitatea de Medicină și Farmacie Carol Davila București.

Pentru a avea acces la baza sportivă, în cazul studenților din Universitatea de Medicină și Farmacie din București taxa de acces la bazinul sportiv este de 50 lei/luna, incluzând 2 ședințe pe săptămână.

În categoria taxelor 'absurde' includem și alte exemple:

- Universitatea de Medicină și Farmacie Cluj Napoca - eliberare duplicat carnet de student 150 lei.
- Universitatea de Medicină și Farmacie Târgu Mureș - taxa de păstrare a actelor de studiu 15 lei/luna.
- Universitatea Petroșani – adeverință de licență 20 lei
- multe universități percep taxe pentru eliberarea programei analitice (Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport - 50 euro, Universitatea Tehnică Gh. Asachi Iași - 5 lei/pagina, Universitatea Tehnică Cluj Napoca - 100 lei) însă un exemplu extrem este Universitatea Maritimă Constanța unde aceasta valorează 700 lei.
- Universitatea de Medicină și Farmacie - Cluj Napoca - taxa pentru refacerea diplomei de licență/absolvire din cauza comunicării greșite a datelor personale - 300 lei.

În urma analizei efectuate de către ANOSR, am constatat că există universități în România la care nu au fost sesizate taxe 'inutile' ci am observat un număr relativ redus de taxe percepute studenților. În acest context, apreciem universități precum: Universitatea Ioan Cuza – Iași sau Universitatea Tehnică Gh. Asachi – Iași și sperăm să își păstreze în continuare statutul de exemplu de bună practică la acest capitol.

Servicii sociale

-> Suport financiar

În acest moment în România se pune în continuare accent pe criteriile 'de merit' în detrimentul echității, o problemă palpabilă care nu a fost niciodată adresată adecvat în învățământul superior nici ca analiză, nici ca rezolvare.

Sistemul de burse sociale este lipsit de obiective și viziune determinând automat incapacitatea de a monitoriza efectele acestui sistem. La nivel teoretic, bursa socială are drept scop reducerea barierelor sociale prin garantarea accesului la educație pentru studenții proveniți din grupuri dezavantajate. Astfel, aceasta ar trebui să acopere toate cheltuielile de subsistență cum ar fi: cazare, masă, transport, materiale de studiu.

În contextul în care printre criteriile de acordare a bursei sociale se numără în majoritatea universităților și criteriile academice însă pe de altă parte valoarea unei astfel de burse nu poate acoperi în mod real cheltuielile minime necesare unui student pentru ca acesta să aibă posibilitatea de a obține rezultate academice bune, sistemul nu va funcționa.

Un studiu efectuat de Banca Mondială împreună cu Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului în anul 2008, concluzionează: "Cum cea mai mare parte a întregului sprijin al statului este legată mai curând de rezultatele anterioare la învățură, decât de o evaluare a nevoilor financiare, sprijinul statului tinde să accentueze, mai curând decât să reducă, inechitățile de participare observate".

În acest context, o serie de universități introduc criterii de medie și în acordarea burselor sociale. Astfel, în cadrul Academiei de Studii Economice din București sau Universității Ștefan cel Mare din Suceava, doar studenții integraliști pot primi burse sociale.

Mai mult, în cadrul Universității Dunărea de Jos din Galați, Universității de Vest Timișoara sau Universității Petroșani, dacă studenții doresc să renunțe la facultate sau întrerup studiile, trebuie să restituie toate bursele acordate până în acel moment. La Universitatea Petroșani, bursa de studiu nu se acordă dacă cea mai mare medie din facultate/domeniu/specializare este mai mică decât media minimă de acordare a burselor stabilită de Biroul de Senat.

Conform art. 172. (4) din actuala Lege a Învățământului: "**Cuantumul minim al bursei studenților trebuie să acopere cheltuielile de cazare și de masă** ." Însă, în majoritatea universităților, bursa socială nu acoperă cheltuielile pe care un student le are pentru nevoile de bază astfel:

- Universitatea Maritimă Constanța, bursa socială are valoarea de 120 lei/lună, însă un student plătește în medie 120 lei pentru cazarea în cămin
- Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, 200 lei însă un student bugetar plătește pe lună în medie pentru cămin 192 lei, un student bugetar cu părinți cadre didactice 137 lei, iar un student la cu taxă 307 lei pe lună.
- Universitatea de Medicină și Farmacie Carol Davila București, bursa socială are valoarea de 205 lei, iar un student bugetar plătește în medie doar pentru cămin 120 lei, iar un student la cu taxa 190 lei pe lună.
- Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj, bursa socială este de 150 lei, în timp ce regia de cămin 130 – 250 lei

Raportându-ne astfel la cazurile studenților ce beneficiază de ajutor social (burse sociale), situația este dezastruoasă, în contextul în care, în urma analizei efectuate de către ANOSR în 29 de universități din România, **bursa socială medie este de 200 de lei**, acesta nereușind să acopere cheltuielile minime de subzistență ale studenților ce nu pot să beneficieze de sprijin financiar suficient din partea familiei.

Pe de altă parte însă, în ceea ce privește sprijinul financiar, există situații în care universitățile, pentru a sprijini studenții cu probleme financiare, acordă sprijin concretizat fie în burse ocazionale, oferite de Paște și de Crăciun (Universitatea din Petroșani) sau în scutiri de plată a taxei de școlarizare (Universitatea A. I. Cuza Iași) și/sau a regiei de cămin (Universitatea Maritimă din Constanța, Universitatea Politehnică din Timișoara).

-> Cămine/Cantine

Cazarea este un drept de bază și o nevoie principală a oricărui individ. În acest context, căminele studentești ar trebui să fie suficient de încăpătoare astfel încât să acopere toate cererile studenților. Situațiile în care studenții nu își găsesc sau nu își permit un loc de cazare nu ar trebui să constituie impedimente pentru a accede la învățământul superior. Conform studiului realizat de

către ANOSR în anul 2009 cu privire la implementarea Procesului Bologna, în ultima perioadă au existat investiții vizibile în reabilitarea sau construcția de cămine.

Astfel, în ceea ce privește procentul de acoperire a cererilor de cazare, o serie de universități reușesc să acopere până la 100% din acestea:

- Universitatea Politehnică Timișoara;
- Universitatea Maritimă din Constanța;
- Universitatea Dunărea de Jos din Galați;
- Universitatea de Medicină și Farmacie Victor Babeș din Timișoara;
- Universitatea de Nord din Baia Mare;
- Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografie;
- Universitatea din Craiova, centrul universitar Drobeta Turnu Severin;
- Universitatea "Transilvania" din Brașov;

Gradul de acoperire a cererilor de cazare în cadrul altor universități înaintate de către studenți sunt după cum urmează:

- Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară – 80 %
- Academia de Studii Economice din București - 70% din studenții bugetari
- Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava - 60%
- Universitatea de Vest din Timișoara - 49%

În acest context, investițiile în construirea de noi cămine trebuie să se facă pentru ca toți studenții care au nevoie să poată beneficia de un loc în cămin.

Pe de altă parte, din perspectiva studenților, sunt universități care oferă condiții de cazare bune și foarte bune (Academia de Studii Economice din București, Universitatea de Nord din Baia Mare, Universitatea din București, Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea Al.I. Cuza din Iași, Universitatea Maritimă din Constanța).

În ceea ce privește procesul de acordare a locurilor de cămine, acesta s-a îmbunătățit și transparentizat în anumite universități, însă în altele contestațiile depuse de către studenți sunt în număr relativ mare. Un exemplu de bună practică în acest sens este sistemul implementat de Academia de Studii Economice, sistem prin care cererile de cazare sunt depuse on-line iar în urma repartizărilor foarte rar apar contestații din partea studenților.

Mai mult decât atât, în majoritatea universităților organizațiile studențești se implică activ în procesul de cazare existând cazuri în care cazările sunt efectuate în procent de 100% de către organizația studentescă (Universitatea Maritimă din Constanța, Universitatea de Nord din Baia Mare).

Perceperea fondului de rulment în căminele studențești a fost interzisă printr-o notă emisă de Ministerul Educației în urma sesizărilor studenților. Acesta reprezintă o sumă de bani percepută de către universități studenților la începutul fiecărui an universitar, în principal pentru cheltuielile neprevăzute. În acest moment, studenții români încă plătesc acest fond chiar dacă nu sunt informați asupra destinației exacte. Acest fond se regăsește sub diverse denumiri în complexele

studentești din țară, spre exemplu în Universitatea Politehnică din București - fond de rulment: 180 lei sau Universitatea de Științe Agricole și Medicina Veterinară Cluj Napoca – fond de cămin 90 lei.

Conform Legii 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, universitățile ar trebui să afișeze în fiecare lună lista cu veniturile și cheltuielile căminelor. Totodată, acest lucru a fost stabilit și împreună cu MECTS în urma așijunilor studenților la nivel național pentru a ne asigura de faptul că taxele achitate de studenți sunt folosite doar pentru acoperirea cheltuielilor pentru cămine. În România, însă, această prevedere nu se respectă, universitățile nefiind transparente în afișarea acestora, datorită efectului pe care le poate produce anume evidențierea clară a sumelor care revin universităților din subvenții și taxele studenților, acestea fiind deseori mult mai mari decât cheltuielile realizate pentru cămine.

În ceea ce privește studenții care nu obțin un loc de cazare în căminele studentești, ANOSR a solicitat în nenumarate rânduri să primească o subvenție de cazare pentru a se evita inechitățile create de insuficiența locurilor de cămin. În acest moment există O.U.G. nr. 73/2004 care prevede alocarea subvenției individuale de cazare studenților care provin din familii cu venituri brute lunare pe membru de familie care nu depășesc salariul minim brut pe economie.

În acest context, subvenția este inutilă și inaplicabilă întrucât studenții cu probleme sociale primesc cu prioritate locuri în căminele studentești.

În ceea ce privește suportul acordat pentru masă, în acest moment MECTS alocă ~~faaaa~~ pentru cantinele studentești împreună cu cea pentru cazare.

Deși spațiile destinate studenților ar trebui să fie utilizate doar de către aceștia, se remarcă din ce în ce mai multe cazuri în care cantinele sunt folosite în weekend-uri, prin închiriere pentru evenimente ce nu țin de mediul academic (nunți, botezuri, petreceri private).

Exemple concrete în acest sens se întâlnesc la:

- Universitatea Politehnică din Timișoara;
- Universitatea Politehnică din București;
- Universitatea din Petroșani;
- Universitatea de Nord din Baia Mare;
- Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu.
- Universitatea Tehnică din Cluj Napoca
- Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară

Mai mult, o parte din aceste cantine se găsesc promovate pe site-uri de specialitate pentru organizarea de diferite evenimente având uneori publice și tarifele de închiriere a spațiilor.

În ceea ce privește prețurile, există o serie de exemple de bună practică în care un student cu suma de 10 lei își poate cumpăra două feluri de mâncare și un desert. Astfel de situații se regăsesc la universități precum: Academia de Studii Economice București, Universitatea din București, Universitatea Babeș-Bolyai, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară sau Universitatea Dunărea de Jos Galați.

Mai mult, Academia de Studii Economice și Universitatea Maritimă din Constanța afișează on-line meniul cantinei în avans pe o săptămână.

Exemple de cantine studentești cu prețuri considerate mari de către studenți se întâlnesc la:

- Universitatea de Medicină și Farmacie "Grigore T. Popa" din Iași unde costul unui meniu (felul I și felul II) depășește 12 lei;
- Universitatea Politehnică din Timișoara unde prețul unui mese ajunge la 14-15 lei, însă există meniul studentului, un prânz la 10 lei
- Universitatea Ștefan cel Mare Suceava – 15 -16 lei un prânz

Totodată, o situație ce trebuie menționată este aceea de la cantina Universității "Lucian Blaga" din Sibiu. Există cămine în care studenții sunt obligați ca în fiecare lună, o dată cu regia de camin, să achite un abonament la cantină, în valoare de aproximativ 150 RON cu care pot servi ulterior masa la cantina studentescă. Studenții care locuiesc în aceste două cămine sunt obligați să achite acest abonament întrucât condiționează posibilitatea de a mai putea locui în cămin.

Și la Universitatea de Nord din Baia Mare studenții cazați în 2 dintre cele 3 cămine plătesc pe lângă regia de camin, suma de 8 lei pe fiecare zi lucrătoare, această sumă reprezentând un prânz pe zi obligatoriu luat la cantina universității.

Există încă foarte multe universități care nu dețin o cantină proprie funcțională: Universitatea de Medicină și Farmacie Timișoara, Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu București, Universitatea de Vest Timișoara, Universitatea Craiova - filiala din Drobeta Turnu Severin, Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică "Ion Luca Caragiale" din București etc.

- > Alte facilități

În ceea ce privește facilitățile oferite studenților, o problemă des întâlnită este aceea a lipsei sălilor de lectură sau, dacă acestea există, sunt insuficiente în raport cu numărul de studenți din cămine. Un exemplu în acest sens este Universitatea Politehnică din București unde în caminul "Leu" nu există nicio sală de lectură și cazează 900 de studenți. Situații asemănătoare se întâlnesc la Universitatea de Vest din Timișoara, Academia de Studii Economice din București, Universitatea din București, Universitatea de Medicină și Farmacie București.

În ceea ce privește accesul la internet, acesta se regăsește în majoritatea universităților din România. Mai mult, au început să se extindă semnificativ serviciile wireless atât în cămine cât și în corpurile instituțiilor (Academia de Studii Economice București, Universitatea Politehnică Timișoara, Universitatea din Craiova - centrul universitar Drobeta Turnu Severin, Universitatea din București). Pe de altă parte însă, încă există cazuri în care căminele nu sunt dotate cu acces la internet (Universitatea Lucian Blaga din Sibiu, Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu) situație în care studenții trebuie să se aboneze la o companie de furnizare a acestui serviciu contra unei taxe de 25lei/cameră/lună, nesubvenționată de universitate.

Suport academic

-> Consiliere academică și orientare în carieră

În timp ce serviciile sociale sunt percepute ca având rolul de a reduce barierele economice, suportul academic ar trebui să aibă rolul de a reduce fie diferențele între nivelurile de pregătire în mediul preuniversitar fie diferențele între stilurile de învățare sau să reprezinte instrumente într-un mediu orientat pe student. Serviciul de consiliere ar trebui să fie gratis, accesibil pentru toți studenții și să reprezinte un real sprijin în informarea acestora cu privire la mediul academic, cât și la oportunitățile de angajare pe piața forței de muncă, facilitarea locurilor de practică și internship etc.

Deși, conform legii, în majoritatea universităților există un centru de consiliere, acesta nu este frecventat de către studenți din pricina lipsei de încredere în aceste structuri. Principalele motive sunt acelea ale consilierii deficitare sau a lipsei de informații relevante pe care centrele le oferă.

Mai mult de atât, serviciile de consiliere și orientare în carieră pe studenții Universității de Vest din Timișoara îi costă 20 lei/sedință, acesta fiind unul dintre motivele pentru care centrul nu este frecventat de către studenți.

-> Transferuri

Cu toate ca Sistemul Bologna pune accent pe crearea unui spațiu european pentru învățământul superior prin promovarea mobilității studenților și depășirea obstacolelor care pot interveni în circulația liberă și accesul la studii, există universități care percep taxe pentru transfer extern.

Studenții Universității Babeș Bolyai și ai Academiei de Studii Economice dacăși doresc să se transfere într-o altă universitate, trebuie să plătească 500 lei. Mai mult, studenții care își doresc să se transfere la Academia de Studii Economice plătesc aceeași taxa de 500 lei. În concluzie, dacă există studenți de la Universitatea Babeș Bolyai care își doresc să studieze la Academia de Studii Economice, vor plăti o sumă totală de 1000 lei.

În cadrul universităților Politehnica București, Universitatea Tehnică din Cluj și Dunărea de Jos, Galați, se percepe o taxă de 200 de lei pentru transfer, iar studenții de la Școala Națională de Studii Politice și Administrative plătesc o taxă de 300 de lei. La Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș, pentru transferul la altă universitate, se va plăti o taxă de 400 de lei, pentru un transfer către această universitate se vor achita 300 de lei, iar pentru un transfer în cadrul universității, de la o specializare la alta, studentul va plăti 200 de lei. De asemenea, Universitatea Tehnică din Cluj Napoca percepe taxe pentru mobilitatea internă. Studenții care își doresc să se transfere de la o facultate la alta din cadrul universității, trebuie să plătească 100 lei, iar cei care doresc să se transfere de la o specializare la alta trebuie să achite 50 lei. Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport percepe o taxă de 50 EUR în cazul transferurilor.

-> Mărituri

Cu toate că prezentarea la examenele de mărituri a notelor este un drept academic al studenților, există universități care impun studenților o taxă pentru acest lucru:

- Universitatea de Medicină și Farmacie Timișoara - 10 euro
- Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj - Napoca - 100 lei
- Universitatea București, Școala Națională de Studii Politice și Administrative - 20 lei

Tot privind suportul academic, o situație specială se întâlnește în cadrul Universității Naționale de Educație Fizică și Sport, unde există 2 cursuri de schi în Parâng și de înot la Eforie, pe care studenții sunt obligați să le frecventeze, însă trebuie să suporte toate cheltuielile de cazare și masă în cadrul acestor deplasări. Apreciem faptul că universitatea este deschisă către asemenea oportunități, însă considerăm că un sprijin acordat studenților în achitarea acestor taxe ar fi mai mult decât binevenit.

**European Students'
Union**

Concluzii

Educația este un drept de bază indispensabil pentru dezvoltarea economică și socială a unei societăți. În acest sens, asigurarea serviciilor de suport corespunzătoare devine un element necesar pentru ca toți studenții să aibă acces la învățământul superior.

Instituțiile statului și universitățile trebuie să trateze acest aspect cu rigurozitate și coerență pentru a permite oricărui tânăr să parcurgă un traseu educațional indiferent de contextul economic-social pe care îl are.

Probleme identificate

- barierele financiare sunt adevărate obstacole în decizia individului de a urma o facultate cât și în parcurgerea unui program de studiu
- lipsa analizelor și a politicilor naționale și instituționale cu privire la echitate și acces
- nivelul scăzut al populației din mediul rural cu studii superioare
- trendul universităților românești de a-și mări veniturile proprii prin perceperea de taxe de la studenți
- existența taxelor 'ascunse' pe care un student le plătește (taxa de înmatriculare, taxa pentru eliberarea de diplome, supliment la diplome, adeverințe, programe analitice, permis bibliotecă, acces la baze sportive etc.)
- sistemul de burse sociale nu generează nicio îmbunătățire la nivel național din perspectiva accesului și a echității
- încă există centre universitare în care nu toți studenții beneficiază de un loc în cămin
- inutilitatea O.U.G. nr. 73/2004 cu privire la subvențiile individuale de cazare
- deși sunt finanțate din bani publici și din taxele studenților, căminele și cantinele sunt structuri care generează venituri pentru universități, venituri care nu sunt utilizate pentru îmbunătățirea calității acestora
- faptul că subvenția de la bugetul statului pentru cămine vine împreună cu cea pentru cantine generează atât abuzuri cât și diferențe majore de taxe datorită faptului că în cazul unor universități subvenția se distribuie atât pentru cămine cât și pentru cantine, însă în cazul altor universități subvenția acoperă doar cheltuielile pentru cămine (deoarece universitatea nu are cantină)
- nefuncționarea centrelor de consiliere academică și orientare în carieră
- limitarea libertății studenților de a beneficia de oportunitatea transferurilor și mai ales a mobilităților interne
- limitarea oportunității studenților de a-și îmbunătăți rezultatele academice

Propuneri de soluționare

- crearea de politici naționale cu privire la echitate și acces în învățământul superior, împreună cu implementarea mecanismelor de monitorizare și evaluare a lor:
  - > introducerea unor indicatori de calitate în metodologia de finanțare a universităților cu privire la ponderea studenților cu venituri reduse sau din mediul rural, din totalul studenților din universitate;
  - > introducerea unor indicatori în cadrul metodologiei de evaluare a universităților cu privire la echitate și acces
- acordarea unei atenții mai mari din partea actorilor educaționali serviciilor sociale pentru studenți
- stimularea universităților de a implementa și evalua periodic instrumente cu privire la echitate și acces
- alocarea unui procent din locurile bugetate pentru persoanele provenite din mediul rural sau din familii cu venituri reduse
- încurajarea universităților de a-și mări veniturile proprii prin contracte și proiecte de cercetare, parteneriate cu mediul privat, proiecte europene, donații și alte metode care nu afectează integritatea academică și adevăratele obiective ale universității
- legiferarea faptului că documentele oficiale care atestă statutul de student se eliberează în mod gratuit de către universități
- crearea unui mecanism la nivel național care să sesizeze abuzurile și încălcările legii și care să genereze sancțiuni
- reformarea sistemului de burse sociale astfel încât să genereze efectele reale dorite (împreună cu excluderea criteriilor academice)
- posibilitatea de cumulare a bursei sociale cu celelalte tipuri de burse (studiu, merit, excelențe etc.)
- continuarea investițiilor în construcția de cămine noi
- acordarea subvenției individuale de cazare pentru studenții care nu reușesc să primească un loc în cămin datorită insuficienței locurilor de cazare
- legiferarea faptului că veniturile provenite din taxele pentru cămine - cantine studentești se vor utiliza numai în îmbunătățirea serviciilor acestora
- diferențierea subvenției de cămine de cea pentru cantine
- universitățile să-și îmbunătățească serviciile de orientare și consiliere
- crearea unui cadru național care să dezvolte mobilitățile interne în România

Metodologie

* Acest document este realizat cu sprijinul organizațiilor membre ANOSR. Datele pe baza cărora s-a efectuat acesta sunt colectate:

- *prin intermediul organizațiilor locale;*
- *din regulamentele universităților;*
- *din documentele interne afișate pe site-urile oficiale ale universităților;*
- *din rapoarte instituționale efectuate de către Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior din România*

Am avut în vedere:

- *studii și cercetări efectuate de către Banca Mondială sau Ministerul, Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului*
- *Legea Învățământului*
- *O.M. nr. 5289/2008 cu privire la diploma de licență și suplimentul la diplomă, O.U.G. nr. 73/2004 privind alocarea subvenției individuale de cazare, Legea 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, alte note emise de către MECTS,*
- *“Raport cu privire la implementarea Procesului Bologna 2009”, ANOSR*
- *“Bucharest Message to the 2009 World Conference on Higher Education”, UNESCO*
- *“Leuven/Louvain-la-Neuve Communiqué, 2009*

